לְאַחַר הָבְדָּלָה וּמְכַבִּין בּוֹ הַנֵּר, וְרוֹחֲצִים בּוֹ עֵינָיו מִשּׁוּם חִבּוּב: (ה) הַמְצָוָה: **ב** [ג]וְאֵין מַבְדִּילִין (ז) עַל (ו) הַפַּת, [ד]אֲבָל (ח) עַל הַשֵּׂכָר מַבְדִּילִין * אִם הוּא (ט) חֲמַר מְדִינָה, [*] וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר מַשְׁקִין, (י) חוּץ מִן הַמַּיִם. הַגָּהָה: (יא) וְטוֹב יוֹתֵר לְהַבְדִּיל עַל כּוֹס פָּגוּם שֶׁל יַיִן מֵעַל שֵׂכָר (אבודרהם הל' מוצ"ש)). (יב) וְנָהֲגוּ לְהַבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי פֶּסַח (ז) [ז] עַל שֵׂכָר וְלֹא עַל יַיִן, מִשּׁוּם (יג) דְּחָבִיב (מ) עָלְיוּ. **וּבְיוֹם טוֹב שָׁחָל לִהְיוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שָׁיֵשׁ בּוֹ קִדּוּשׁ שֶׁהוּא נֶאֱמַר עַל הַפַּת,** [ה]יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאַגַּב הַקִּדּוּשׁ (יד) מַבְדִּילִין גַּם כֵּן עָלָיו, [ו]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיּוֹתֵר טוֹב לוֹמַר הַקִּדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה שְׁנֵיהֶם עַל הַשֵּׂכָר. (הַגָּהָה: (טו) וְהַסְּבָרָא רִאשׁוֹנָה עִקָּר): **ג אִם אֵין לוֹ יַיִן (טז) וְלֹא שֵׂכָר וּשְׁאָר מַשְׁקִין,** [ז]יֵשׁ אוֹמְרִים (יז) שֶׁמֻּתָּר לוֹ (ט) (יח) לֶאֱכֹל, [ח]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם מְצַפֶּה (יט) שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְמָחָר, (כ) **לֹא** (סי' חכג) בְּשֵׁם שֶׁכָּלַל הַלָּקֵט (סי' לו). ח הרא"ש (שם) בְּשֵׁם ר"י וּבְתוֹסָפוֹת שָׁם נ"ב וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות לח: ד"ה ומשום) לְדַעַת הַגְּאוֹנִים.

ג טור בְּשֵׁם [סֵדֶר] רַב עַמְרָם וְהַתּוֹסָפוֹת (פסחים קו: ד"ה מקדש). ד פְּסָחִים ק"ז (ע"א) בְּעִבְדָּא דַּאֲמֵימַר. ה טור בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים (חמדה גנוזה סי' קנו). ו שָׁם בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא"ש (פסחים פ"י סי' יז). ז תוֹסְפוֹת בְּבְרָכוֹת נ"ב (ע"א ד"ה מניחנו) לְחַד תֵּירוּצָא הָא דַּאֲמֵימַר פְּסָחִים ק"ז (ע"א) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה בְּפֶרֶק (ד') [ה'] דְּבָרְכוֹת (כג: ד"ה טעה) וְהָאֲגוּר

בַּאֵר הֵיטֵב

(ה) **הַמְצָוָה.** נָהֲגוּ הַנָּשִׁים שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס הַבְדָּלָה, וְעַיֵּן כְּשֶׁלְּ"ה (מסכת שבת פרק תורה אור אות מ) הַטַּעַם. כָּתוּב בְּשִׁבְלֵי הַלֶּקֶט (סי' ערה), כּוֹס שֶׁל הַבְדָּלָה רָגִיל הַמַּבְדִּיל לִשְׁתּוֹת כָּלוֹ וְאֵין מַשְׁקֶה מְמֻנֶּה בְּנֵי הַבַּיִת. וְצָרִיךְ לַיְשֵׁב וְלִשְׁתּוֹת. מֹשֶׁה מִסִּינַי (סי' תקט):

ב (ו) **הַפַּת.** וְלֹא דְּמֵי לְקִדּוּשׁ, דְּכֵיוָן דְּאֵין קִדּוּשׁ אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה, פַּת מַעֲנֵין סְעוּדָה הוּא, אֲבָל אֵינוֹ מַעֲנֵין הַבְדָּלָה: (ז) **עַל שֵׂכָר.** דְּוָקָא בְּמָקוֹם דְּהָנֵי שֵׂכָר חֲמַר מְדִינָה, אֲבָל בְּאֶרֶץ אַשְׁכְּנַז אִסּוּר, דְּהָא אֲפִלּוּ אֵין לוֹ יַיִן כְּלָל אָסוּר לְהַבְדִּיל עַל שֵׂכָר, כָּל שֶׁכֵּן הֵיכָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְאֵינוֹ חָבִיב עָלָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): * (ח) **עָלָיו.** וּלְמִי שֶׁאֵין חָבִיב עָלָיו כְּמוֹ יַיִן, יַבְדִּיל עַל הַיַּיִן. ט"ז (סק"ג). אִם מָתַר יַיִן שֶׁמִּסְרִיחַ קְצָת לְהַבְדָּלָה עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן י"ח, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רע"ב סָעִיף ד': **ג** (ט) **לֶאֱכֹל.** דְּדִי לוֹ בְּהַבְדָּלָה שֶׁבְּתְפִלָּה. וּבְתְשׁוּבַת מַהֲרַ"מ (ר"ק סי' ק) כָּתַב שֶׁיֹּאמַר הַמַּבְדִּיל בְּלֹא כוֹס:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בשו"ע] **וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר מַשְׁקִים.** וְכָתַב הַבְּרָכֵי יוֹסֵף (סק"ג) דְּלֹא אָתֵי לְמֵימַר כְּגוֹן חָלָב וְשָׁמֶן וְכֵיוֹצֵא, רַק לְמֵימַר דְּשְׁאָר מַשְׁקִים שֶׁהֵם חֲמַר מְדִינָה מַתָּר לְאַפּוֹקֵי מַיִם, אַף דְּשִׁתִּיַּת הַמָּקוֹם ההוא מַיִם אֵין דֵּינוֹ לִקְרוֹתוֹ חֲמַר מְדִינָה, עַיֵּן שָׁם: **[ז] עַל שֵׂכָר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשו"ת חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן ט' שֶׁעַל מַשְׁקֶה לֹא כָּתְבוּ כְּלוּם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, דְּכְשֶׁשְּׁתָאוֹ רַק מְלֹא לֻגְמָיו יֵשׁ סָפֵק בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְכַמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן ר"י (ס"א): **ב** (ז) **עַל הַפַּת.** וְלֹא דְּמֵי לְקִדּוּשׁ, (ט) דְּשָׁאנֵי קִדּוּשׁ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה וְהָנֵי מַעֲנֵין הַצָּרִיךְ לְקִדּוּשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַבְדָּלָה: (ח) **עַל הַשֵּׂכָר מַבְדִּילִין.** אִם (י) אֵין לוֹ יַיִן, [א]וְאִם יֵשׁ לוֹ יַיִן הוּא קוֹדֵם לְכָל הַמַּשְׁקִין [אוֹר זָרוֹעַ (ח"ב סי' כה)]. וְחַזַ"ל הִפְלִיגוּ גַּם כֵּן בְּגֹדֶל הַמִּצְוָה, וְאָמְרוּ (פרקי דר"א פ"כ) הַמַּבְדִּיל עַל הַיַּיִן אוֹ שׁוֹמֵעַ מֵאֲחֵרִים שֶׁמַּבְדִּילִין, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹרְאָהוּ קָדוֹשׁ וְעוֹשֶׂה סְגֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט ה) 'וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים' וְאוֹמַר (ויקרא כ כו) 'וָאַבְדִּל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים' [טור]: (ט) **חֲמַר מְדִינָה.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ט' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כד) וּבְאוּר הֲלָכָה (ד"ה שמקדשין) שָׁם מֵהוּ חֲמַר מְדִינָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב הוּא הַדִּין לִשְׁאָר מַשְׁקִין, (יא) הַיְנוּ לְשִׁתּוֹתוֹ, אֲבָל מַשְׁקִין שֶׁרְגִילִין לִשְׁתּוֹתוֹ, אֲבָל מַשְׁקִין שֶׁרְגִילִין בְּפָסַח כְּגוֹן מֵי לאקרי"ש אֵינוֹ חֲמַר מְדִינָה, כֵּיוָן שֶׁאֵין רְגִילִין לִשְׁתּוֹתוֹ כָּל הַשָּׁנָה, וְהוּא הַדִּין כָּל כֵּיוֹצֵא בָּזֶה, וַאֲפִלּוּ מֵי דְּבַשׁ לֹא הָוֵי חֲמַר מְדִינָה אֶלָּא בִּמְדִינוֹת שֶׁרְגִילִין לִשְׁתּוֹתָן, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שׁוֹתִין אוֹתוֹ אֶלָּא לִפְרָקִים, לֹא הָוֵי חֲמַר מְדִינָה וְגָרַע מִשְּׁכָר. וְעַל יַיִן שָׁרָף אֵין כְּדַאי לְהַבְדִּיל, דְּהָא כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) דְּכוֹס הַבְדָּלָה רָגִיל הַמַּבְדִּיל לִשְׁתּוֹתוֹ כֻּלּוֹ וְאֵין מַשְׁקֶה מְמֻנֶּה בְּנֵי הַבַּיִת, וּבְיַיִן שָׁרָף קָשֶׁה לְקַיֵּם זֶה, אַף כְּשֶׁאֵין לוֹ מַשְׁקֶה אַחֵר יָכוֹל לְהַבְדִּיל עָלָיו, וְאַף שֶׁיְּהֵא לְשִׁתּוֹת מְמֻנֶּה עַל כָּל פָּנִים כְּמִלֹּא לֻגְמָיו שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית, וְאִם לָאו לֹא יָצָא. כָּתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד"ה והוא הדין) בְּשֵׁם הַבְּרָכֵי יוֹסֵף (סק"ג) דְּעַל חָלָב וְשֶׁמֶן אֵין לְהַבְדִּיל, שֶׁאֵין רְגִילִין לִשְׁתּוֹתוֹ לְמַשְׁקֶה. **(י) חוּץ מִן הַמַּיִם.** אַף אִם רֹב שְׁתִּיַּת הַמְּדִינָה הוּא מִן הַמַּיִם (יב), מִשּׁוּם דְּלֹא חָשִׁיב. וְעַל קָנוּא"ס וּבְאַרְשָׁ"ט מוּכָח מִטַּ"ז בְּסִימָן קפ"ב (סק"א) וְאַלְיָה רַבָּה שָׁם (סק"ה) דְּאַף בְּשָׁעַת הַדְּחָק אֵין מְבָרְכִין, דְּאַף שֶׁהַמּוֹנִים שׁוֹתִין אוֹתָן, מִכָּל מָקוֹם לֹא חֲשִׁיבִי וּכְמוֹ מַיִם הוּא [וְאַף דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק"ב) דְּהָעָתִּיק דַּעַת רַשַׁ"ל (סי' כג) לְהָקֵל בְּשָׁעַת הַדְּחָק, הַיְנוּ דְּוָקָא גַּבֵּי כּוֹס בְּרָכַת הַמָּזוֹן שֶׁאֵין בּוֹ חֲשַׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְכַדְּמוּכָח בְּתְשׁוּבַת רַשַׁ"ל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהַבְדָּלָה. וּבְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ח סי"ג) כָּתַב דְּבְשָׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְהַבְדִּיל עַל מַשְׁקֶה קָנוּא"ס, וְלֹא יָדַעְתִּי טַעְמוֹ, וְאוּלַי מַיְרֵי בְּשֶׁנַּעֲשָׂה מַשְׁקֶה חָשׁוּב בְּעֵין מַשְׁקֶה שָׁכָר, וְגַם זֶה דָּוְקָא אִם עִקַּר שְׁתִּיַּת הָהֶמוֹן הוּא מֵהַמַּשְׁקֶה הַזֶּה, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא הָוֵי חֲמַר מְדִינָה]: **(יא) וְטוֹב יוֹתֵר וְכוּ'.** וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) מְצַדֵּד דִּבְמָקוֹם שֶׁהַשֵּׂכָר הוּא חֲמַר מְדִינָה (יג) יֵשׁ לוֹמַר דְּעָדִיף מִכּוֹס יַיִן פָּגוּם. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַגְּרָ"א שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן דְּדִינָא הָכִי הוּא דָּוְקָא כְּשֶׁהַשֵּׂכָר אֵינוֹ חֲמַר מְדִינָה: **(יב) וְנָהֲגוּ לְהַבְדִּיל.** וְדָוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁהַשֵּׂכָר הוּא חֲמַר מְדִינָה (יד) אֲבָל בְּאֶרֶץ אַשְׁכְּנַז דְּלֹא הָוֵי חֲמַר מְדִינָה, לֹא מַהֲנֵי מֵה שֶׁהוּא חָבִיב, וְאָסוּר לְהַבְדִּיל עָלָיו: **(יג) דְּחָבִיב עָלָיו.** שֶׁלֹּא שָׁתָהוּ כָּל יְמֵי הַפֶּסַח: **(יד) מַבְדִּילִין גַּם כֵּן.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף דִּבְעָלְמָא אֵין מַבְדִּילִין עַל הַפַּת כְּדִלְעֵיל, הָכָא אַגַּב קִדּוּשׁ שֶׁהוּא הָעִקָּר אוֹמְרִים כָּל הַיְקָנְהַ"ז עַל הַפַּת: **(טו) וְהַסְּבָרָא רִאשׁוֹנָה עִקָּר.** טַעְמוֹ, מִשּׁוּם דְּהָרַבֵּה רִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ דְּאֵין מְקַדְּשִׁין עַל הַשֵּׂכָר וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ט' עַיֵּן שָׁם, לְכָךְ טוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת כָּל הַיְקָנְהַ"ז עַל הַפַּת. [ב]וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה, דְּבָזֶה יָדְקְדֵק לְכַתְּחִלָּה לְחַפֵּשׂ אַחַר יַיִן אֲפִלּוּ אִם הַפַּת חָבִיב לוֹ יוֹתֵר מִיַּיִן, (טז) דְּכַמָּה גְּדוֹלֵי רִאשׁוֹנִים סְבְרֵי דְּאֵין אוֹמְרִים הַמַּבְדִּיל עַל הַפַּת אֲפִלּוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם טוֹב, וְאַף אִם לֹא יִמְצָא יַיִן, הַפַּת עָדִיף מִשֵּׂכָר: **ג (טז) וְלֹא שֵׂכָר.** וְהוּא הַדִּין אִם (טז) יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ חֲמַר מְדִינָה: **(יז) שֶׁמֻּתָּר לוֹ וְכוּ'.** וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ (יז) לְהַפְסִיק בְּחוֹנֶן הַדַּעַת, וְאַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁיֵּשׁ לְמָחָר כּוֹס חָבִיב לְהַבְדִּיל כַּדִּין וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רצ"ט (ס"ו). וְיֵשׁ שֶׁרוֹצִים לוֹמַר שֶׁיֹּאמַר עַתָּה בְּרָכַת הַמַּבְדִּיל בְּלֹא כוֹס, (יח) וְאֵין לְהוֹרוֹת כֵּן: **(יח) לֶאֱכֹל.** וְהָא דְּאָמְרִינַן בְּגֶמָרָא (פסחים קו.) דַּאֲמֵימַר אֲבַדִּיל בְּלֹא כוֹס, (יט) סְבִירָא לֵהּ לְדַעָה זוֹ דְּמַחֲמִיר עַל עַצְמוֹ הָיָה: **(יט) שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְמָחָר.** הַיְנוּ בַּבֹּקֶר, אֲבָל בָּעֶרֶב אֵינוֹ מֻחְזָק לְהַמְתִּין כָּל כָּךְ, (כ) וְאָפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ יוֹתֵר מֵחֲצוֹת הַיּוֹם אֵינוֹ מֻחְזָק לְהַמְתִּין: **(כ) לֹא יֹאכַל.** וַאֲפִלּוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת

בְּאוּר הַלָּכָה

ב * אִם הוּא חֲמַר מְדִינָה. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים הַמַּחְמִירִין לְעֵיל בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ט' לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, לְעִנְיַן הַבְדָּלָה כְּלֵי עַלְמָא מוֹדוּ דְּמַבְדִּילִין, וְכִדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (פסחים קו.) לְהָרִיא דַּאֲמֵימַר אֲבַדִּיל עַל שִׁיכְרָא מְשׁוּם דַּחֲמַר מְדִינָה הוּא. **וּמִשְּׁמַע מַהֲרַ"מ א לְעֵיל** בְּסִימָן קפ"ב סָעִיף ב' בְּהַגָּהָ"ה **דְּבִמָּקוֹם שֶׁהַיַּיִן מְצוּי אַף שֶׁהוּא בִּיקָר, מִקְרֵי מָצוּי וְיָבְדִּיל עַל הַיַּיִן** [וְלֹא שָׁרֵי שָׁם אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִקְנוֹת יַיִן בְּכָל סְעוּדָה לְבָרְכָה עֲלֵיהֶן]. **מֵיהוּ אִם הַשֵּׂכָר חָבִיב עָלָיו יוֹתֵר מִן הַיַּיִן, יָכוֹל לְהַבְדִּיל עַל הַשֵּׂכָר,** וְכִדְלִקַּמְּיהּ בְּהַגָּהָ"ה. **כָּתַב בִּקְרֵי מְגָדִים** בְּסִימָן רצ"ט (א"א ס"ק יז), **אוֹתָן שְׁנוֹהֲרִין מִשְּׁתִיַּת שֵׂכָר מִשּׁוּם חֻדָּשׁ, צָרִיךְ עַיִן כְּשֶׁאֵין לוֹ יַיִן כִּי אִם שֵׂכָר אֵיךְ יְבַדֵּיל וִיבָרֵךְ עֲלֵיהֶן, דִּלְדַעְתּוֹ אָסוּר וְאֵיךְ יְבָרֵךְ עָלָיו וְלִתֵּן לַאֲחֵרִים לִשְׁתּוֹת, עַל כֵּן יִשְׁמַע מֵאֲחֵרִים, עַד כְּאן דִּבְרֵיהֶן. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי גַּם זֶה צָרִיךְ עַיִן, אִם הוּא חוֹשֵׁשׁ לְעַצְמוֹ שְׁכּוֹס זֶה הוּא כּוֹס שֶׁל אִסּוּר אִם כֵּן אֵיךְ יוֹצֵא**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ט) אֲחֵרוֹנִים: **(י)** לְבוּשׁ (ס"א) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני הבדלה ס"ה): **(יא)** מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן קפ"ב סָעִיף ב' (ב'): **(יב)** רַשְׁבָּ"ם (פסחים קו. ד"ה חמרו): **(יג) וּבְאַלְיָה רַבָּה** (סק"ה) **וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת** (סק"ז) **דְּחוֹ רְאָיוֹתָיו** [ג]**וּמִסְתַּבְּרָא דְּשִׁקּוּלִין הֵן: (יד)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **(טו)** הָרִי"ף (ברכות לח:) וְהָרא"ש (פסחים פ"י סי' יז) וְהַטּוּר וְעַיֵּן בְּקִרְיָאשׁ (סק"ג) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) וְעַל כָּל פָּנִים לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי מִצְוָה לְדַקְדֵּק בָּזֶה: **ג (טז)** אַלְיָה רַבָּה (סק"ח), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲגָהָ"א (א"א סק"ז): **(יז)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): **(יח)** פְּרִי מְגָדִים (א"א סק"ז), וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּבְרֵי מֹשֶׁה (אות ג): **(יט)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומי שאין לו). **וְעַל כֵּן כָּתַב כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה** (אות ד) **דְּמַמְּדַת חֲסִידוּת לִבְנֵי עֲלְמָא יֵשׁ לְהִתְעַנּוֹת: (כ)** כֵּן מִצְדַּד הַגְּרַ"ז (קו"א סק"א) עַיֵּן שָׁם:

[ג]**יקוטי דברי הרב: א]** וכתב בשו"ע הרב (ס"ח) שזה דוקא כשיש לו יין בביתו, אבל אם אין לו יין בביתו אף שישנו אצל החנווני אינו צריך לקנותו ממנו, ומכל מקום מצוה מן המובחר להבדיל על היין בכל ענין. **ב]** ובשו"ע הרב (סי"א) לא כתב אלא שהמנהג כסברא הראשונה. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ט) פסק כמג"א, ורק אם הכוס יין אינו מלא אבל גם אינו פגום הוא קודם לכוס שיכר מלא.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רצו

יאכַל (כא) עַד לְמָחָר שֶׁיַּבְדִּיל. ט[ט]וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד (כב) וְאֵינוֹ מַצְפֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְמָחָר, מוּטָב שֶׁיֹּאכַל קֹדֶם שֶׁיַּבְדִּיל וִיבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְאַחַר כָּךְ יַבְדִּיל עָלָיו, מִמַּה שֶׁיְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּלֹא כּוֹס לְדִבְרֵי הָאוֹמְרִים דִּבְרְכַּת הַמָּזוֹן טְעוּנָה כּוֹס, וּלְדִבְרֵי הָאוֹמְרִים דְּאֵינָהּ טְעוּנָה כּוֹס, לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיַּבְדִּיל. יוּמַיְרֵי שֶׁכּוֹס זֶה לֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא רְבִיעִית בְּצִמְצוּם וּכְבָר הָיָה מָזוּג כְּדֵינוֹ שֶׁאִם הָיָה מֻשָּׂם בּוֹ מַיִם יוֹתֵר לֹא הָיָה רָאוּי לִשְׁתִיָּה, שֶׁאִם לֹא כֵּן, לְדִבְרֵי הַכֹּל מַבְדִּיל תְּחִלָּה, (כג) וְשׁוֹתֶה מִמֶּנּוּ מְעַט, (כד) וּמוֹסִיף עָלָיו לְהַשְׁלִימוֹ לִרְבִיעִית, וּמְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן: ד כ[כ]מִי שֶׁאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת לִקְנוֹת יַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה (כה) יִקְנֶה לְהַבְדָּלָה, מִשּׁוּם דְּקִדּוּשׁ אָפְשָׁר בְּפַת: ה ל[ל]אִם אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת לִקְנוֹת שָׁמָן לְנֵר חֲנֻכָּה וְיַיִן לְהַבְדָּלָה, (כו) נֵר חֲנֻכָּה קוֹדֵם: ו מ[מ]אוֹמַר הַבְדָּלָה (כז) מְיֻשָּׁב. הַגָּהּ: נ[נ]וְיֵשׁ אוֹמְרִים מְעֻמָּד (אגודה (ברכות פ״ק קנ) וכל בו (סי׳ מפ) ואגור (סי׳ תכ)), (כח) וְכֵן נוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ. (כט) נְאוֹחֵז הַיַּיִן (י) בִּימִין וְהַהֶדֶס בִּשְׂמֹאל וּמְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, וְשׁוּב נוֹטֵל הַהֶדֶס בִּימִין (ל) וְהַיַּיִן בִּשְׂמֹאל (לא) וּמְבָרֵךְ עַל הַהֶדֶס, וּמַחֲזִיר הַיַּיִן לִימִינוֹ: ז [*]ס[ס]אֲפִלּוּ שָׁמְעוּ (לב) כָּל בְּנֵי הַבַּיִת הַבְדָּלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, (לג) אִם נִתְפַּזְּרוּ שֶׁלֹּא לָצֵאת מַבְדִּילִים בַּבַּיִת: ח (לד) ע[ע]נָשִׁים חַיָּבוֹת בְּהַבְדָּלָה כְּשֵׁם שֶׁחַיָּבוֹת

ט פְּסָחִים ק״ה (ע״ב) לְתַרְוַיְיהוּ ר״ה הֵבִיאוּ הָרֹא״ש שָׁם. י הָרֹא״ש רֵישׁ פֶּרֶק ח׳ דִּבְרָכוֹת (סי״ב). כ טוּר. ל מַהֲא דְּשַׁבָּת כ״ג (ע״ב) לְעִנְיַן קִדּוּשׁ הַיּוֹם. מ תּוֹסְפוֹת בִּבְרָכוֹת מ״ג (ע״א ד״ה הוֹאִיל). נ מָרְדְּכַי (בְּרָכוֹת פ״ו סי׳ קמט) בְּשֵׁם רַאֲבִי״ה (סי׳ קכ) מַהֲא דִּבְרָכוֹת מ״ג (ע״ב) וּכְבֵית הִלֵּל. ס בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ונר) לְדַעַת הָרַ״ן בְּסוֹף פֶּרֶק ג׳ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (ז: ד״ה אבל). ע רַבֵּנוּ יוֹנָה (הוֹרַ״ד בְּבֵ״י ד״ה ונר).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְאוֹסֵר וְכַדּוֹמֶה אֵין מַבְדִּילִין. עַיֵּן שָׁם: ז [בשו״ע] אֲפִלּוּ שָׁמְעוּ כו׳. וְכָתַב בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף סִימָן רצ״ה (סק״ד) בְּשֵׁם מַהֲרַ״י זַיְיפ״ן, מִי שֶׁשָּׁמַע מִשְּׁלִיחַ צִבּוּר בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן וְנִתְכַּוֵּן לָצֵאת בִּבְרָכָה זוֹ, וְשֶׁאֵר הַבְּרָכוֹת לֹא רָצָה לָצֵאת בִּבְרָכַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְאוֹמְרָהּ בְּעַצְמוֹ, לְכַתְּחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּבְדִיעֲבַד יָצָא כֵּיוָן שֶׁכְּוַּן לְהַבְדִּיל עַל הַיַּיִן שֶׁלְּפָנָיו שֶׁהוּא הַכּוֹס שֶׁמְּבָרֵךְ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. וְהַבִּרְכֵי יוֹסֵף (שם סק״ה) כָּתַב רְאָיָה לָעִנְיָן לְהִיוֹת הַכּוֹס אֶחוּז בְּיָדוֹ מִשּׁ״ת חֶכֶם צְבִי (סי׳ קסח) לְעִנְיַן אוֹרַח נָזִיר וְכֹמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְעֵיל (סי׳ קצ ד״ה ישנם) שֶׁמְּבָרֵךְ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר. עַיֵּן שָׁם, וּמַהֲרַ״י זַיְיפ״ן הֵבִיא מִדִּבְרֵי הַמְּגַן אַבְרָהָם סִימָן תרי״ט (סק״ג) לְעִנְיַן בְּרָכַת הַמָּזוֹן דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכָתַב דְּמִבְּרָכַת הַמָּזוֹן דְּסִימָן קפ״ג (ס״ו) שֶׁכָּתַב שֶׁנּוֹהֲגִין שֶׁכָּל אֶחָד יְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ אֵין רְאָיָה, דְּהָתָם הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״שׁ (שו״ת כלל ד סי׳ יט) דְּהִבְרָכָה אֲרֻכָּה כו׳, וְלָכֵן כָּתַב שֶׁכָּל שֶׁיִּכּוֹל לְהַפְטִיר אֲרֻכָּה כו׳, וְאוֹמֵר בְּעַצְמוֹ הֲנֵי בְּרָכָה שְׁאֵינָהּ צְרִיכָה אַף בְּלֹא טַעַם שְׁאֵין כּוֹס בְּיָדוֹ, וּבִרְכֵי יוֹסֵף חֹלֶק עָלָיו וְהֵבִיא מִתְּשׁוּבַת מַהֲרַשְׁדַּ״ם (או״ח סי׳ א) וְהַמַּבִּי״ט (ח״א סי׳ קיז), וְכָתַב כֵּיוָן דְּבִשְׁלָחָן עָרוּךְ לְעֵיל סִימָן ו׳ (ס״ד) פָּסַק שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵיהֶם וְכֵן הַמִּנְהָג, אִם כֵּן גַּם מִצִּי לְבָרֵךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְיִכַּוֵּן שֶׁלֹּא לָצֵאת, וּמַה גַּם לְמַה שֶׁכָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם סִימָן תרי״ט (שם), וְכֵן כָּתַב בַּהֲגָהוֹת יַשׁ נוֹחָלִין (אות לט) לְעִנְיַן קִדּוּשׁ שֶׁיֹּאמַר כָּל אֶחָד בְּלַחַשׁ מִתְּחִלַּת הַבְּרָכָה בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ עַד הַפַּיִּים וְיֵסֵּם קֹדֶם הַמְקֻדָּשׁ לָעֲנוֹת אָמֵן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן נ״ט (ס״ה) עַיֵּן שָׁם, וְלָאוֹרָה זֶה סוֹתֵר לְמַה שֶּׁכָּתַב מַהֲרַ״י זַיְיפ״ן וּבִרְכֵי יוֹסֵף, דְּמִשְּׁמַע שֶׁדִּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכַתְּחִלָּה אַף שֶׁאֵין כּוֹס בְּיָדוֹ רַק בְּיַד הַמְקֻדָּשׁ וְכֵן בְּמַה שֶׁפָּרַשׁ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְנִרְאֶה דְּהָתָם בְּדִיעֲבַד דְּמִי, דְּשָׁרִיחָא לְהוּ שֶׁכָּל אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ יְקַדֵּשׁ לְעַצְמוֹ עַל כּוֹס בְּפִי עַצְמוֹ, וְלָכֵן גַּם בְּהַבְדָּלָה אַף שֶׁדַּרְכּוֹ הַבַּעַל הַבַּיִת לְהַבְדִּיל וּלְהוֹצִיא כָּל הַבְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁפִּיר דְּמֵי כְּשֶׁאוֹמְרִים בְּנֵי בֵּיתוֹ בִּרְכַּת הַמַּבְדִּיל עַל סְמַךְ הַכּוֹס שֶׁבִּיד הַבַּעַל הַבַּיִת הַמַּבְדִּיל, וְאַף מַהֲרַ״י זַיְיפ״ן מוֹדֶה לָזֶה, וְדַוְקָא בְּשֶׁלֹּא צִוּוּי שֶׁרְגִיל לִכְנֵי לְהוֹצִיא הַשּׁוֹמְעִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהַבְדָּלָה בְּבַיִת זְמַנִּין דְּמִשְׁתְּלִי וְלָאו אַדַּעְתֵּה לְכַוֵּן לְהוֹצִיא הָאֲחֵרִים, וְלָכֵן מוּטָב שֶׁיֹּאמְרוּ כָּל אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ וְהֶעוֹמְדִים שָׁמָּה לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת הַמַּבְדִּיל וְלִסְמֹךְ עַל כּוֹס שֶׁבִּיד הַבַּעַל הַבַּיִת וְשַׁפִּיר דְּמֵי, אוֹ שֶׁיִּסְמְכוּ הַכֹּל עַל הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁיּוֹצִיא אוֹתָם בְּכָל הַבְּרָכוֹת. דְּמִסְתָּמָא הַבַּעַל הַבַּיִת מְכַוֵּן לְהוֹצִיא כָּל הַבְּנֵי בֵּיתוֹ וְהֶעוֹמְדִים שָׁמָּה לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת הַבְדָּלָה כְּמוֹ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְיֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁאִם הַבַּעַל הַבַּיִת מְבַדִּיל, מְכַוֵּן שֶׁלֹּא לָצֵאת בִּבְרָכַת הַבְּדָלָה וּמְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, וְאַחַר כָּךְ מְהַדֵּר אַחַר כּוֹס וּמְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן וְאוֹמֵר עָלָיו בִּרְכַּת הַמַּבְדִּיל. וְלִדְיָדִי חָזֵי לִי דְּאַף עַל גַּב דִּבְרָכַת הַמַּבְדִּיל עוֹשֶׂה כְּתִקּוּנָהּ לְכַתְּחִלָּה, מִכָּל מָקוֹם מִשְּׁנָה הַפָּדָר וּמִטַּבַּע שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בְּסֵדֶר הַבְּדָלָה לוֹמַר יַיִן בְּשָׂמִים נֵר הַבְּדָלָה כְּדַאִיתָא לְעֵיל (ס״א), וְלָכֵן

בַּאֵר הֵיטֵב

ו (י) בִּימִין. וְכֵן בְּכָל בְּרָכָה שֶׁל מִצְוָה רָאוּי לוֹ שֶׁבִּימִין יָאָחֵזנּוּ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְיוֹם טוֹב גַּם כֵּן לֹא יֹאכַל אִם אֵין לוֹ כּוֹס [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח)], וּמַיְרֵי בְּשֶׁאֵין לוֹ פַּת גַּם כֵּן, דְּאִם יֵשׁ לוֹ פַּת הֲלֹא הִכְרִיעַ רַמ״א לְעֵיל בְּסָעִיף ב׳ דְּיָכוֹל לְהַבְדִּיל עַל הַפַּת [אַחֲרוֹנִים]: (כא) עַד לָמָחָר שֶׁיַּבְדִּיל. וְיֵשׁ (כא) לְהַחְמִיר כְּסָבְרָא אַחֲרוֹנָה הַזֹּאת, (כב) אִם לֹא בְּאָדָם חָלָשׁ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ הַתַּעֲנִית יָכוֹל לְסָמֹךְ אַדַּעְתָּא רִאשׁוֹנָה: (כב) וְאֵינוֹ מְצַפֶּה וְכוּ׳. אֲבָל אִם מְצַפֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְמָחָר עוֹד כּוֹס, יַבְדִּיל עַכְשָׁו עַל כּוֹס זֶה, וּבַאֲכִילָה יַמְתִּין עַד לְמָחָר כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵךְ עַל הַכּוֹס לְמַאן דְּאָמַר דִּבְרְכַת הַמָּזוֹן טְעוּנָה כּוֹס. א[א]מִיהוּ הַמְּגַן אַבְרָהָם בְּרֵישׁ סִימָן קפ״ב (סק״א) חוֹלֵק עַל זֶה, דְּבִשְׁבִיל כּוֹס בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ אֵינוֹ מְחֻיָּב לְמְנֹעַ עַצְמוֹ מֵלֶּאֱכֹל: (כג) וְשׁוֹתֶה מִמֶּנּוּ מְעַט. הֵינוּ (כג) כְּמִלֹּא לָגְמָיו: (כד) וּמוֹסִיף עָלָיו. הֵינוּ שֶׁיְּמַזְּגֶנּוּ בְּמַיִם: ד (כה) יִקְנֶה לְהַבְדָּלָה. דֵּין זֶה מוּבָא גַּם כֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״א סָעִיף י״א דָּרְךְ אַגַּב, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן נ״ו: ה (כו) נֵר חֲנֻכָּה קוֹדֵם. מִשּׁוּם (כה) דְּפַרְסוּמֵי נִסָּא עָדִיף, וְעוֹד, (כו) דְּעִקַּר מִצְוַת הַבְדָּלָה נוֹהֵג לְקַיְּם בְּתַפְלָּה: ו (כז) מְיֻשָּׁב. מַיְרֵי כְּשֶׁמּוֹצִיא לְאֲחֵרִים יְדֵי חוֹבָתָן, וְעַל כֵּן כֵּיוָן דְּאֶחָד פּוֹטֵר חֲבֵרוֹ יֵשׁ לָהֶם לְכָלָּם לַעֲשׂוֹת קְבִיעוּת, וּבְמְעֻמָּד לֹא הָוֵי קְבִיעוּת. וְהֵיֵשׁ אוֹמְרִים סְבִירָא לְהוּ, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא הַלְוָיַת הַמַּלְוֶה אֵין מְלַוִּין אֶלָּא מְעֻמָּד, וּלְעִנְיַן הַקְּבִיעוּת סַגִּי כְּשֶׁמְּזַמְּנִין הַכֹּל וְעוֹמְדִין וּמְכַוְּנִין כְּדֵי לָצֵאת, וּסְבִירָא לְהוּ דְּמִתּוֹךְ שֶׁקּוֹבְעִין עַצְמָן כְּדֵי לָצֵאת יְדֵי בְּרָכַת הַבְדָּלָה מְהֻנֵּי נְמֵי קְבִיעוּת זוֹ לָצֵאת בִּבְרָכַת הַיַּיִן [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה כתוב בכל בו)]: (כח) וְכֵן נוֹהֲגִין וְכוּ׳. וְיַקְנֶהָ״ז לְכָלֵּי עָלְמָא (כז) טוֹב לְבָרֵךְ מְיֻשָּׁב כְּמוֹ בְּשְׁאָר קִדּוּשׁ לְעֵיל בְּסִימָן רע״א סָעִיף י׳ בַּהֲגָהָה: (כט) וְאוֹחֵז הַיַּיִן בִּימִין. דְּכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו צָרִיךְ לְהַנִּיחוֹ בִּימִינוֹ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מְהֻדָּר בְּשִׂמְאוֹל וּמְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים, וְאַחַר כָּךְ יַחֲזִיר הַיַּיִן לִימִינוֹ וְגוֹמֵר הַהַבְדָּלָה: (ל) וְהַיַּיִן בִּשְׂמֹאל. וְאֵינוֹ מְנִיחוֹ אָז מִיָּדוֹ (כז) מִשּׁוּם דְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַבְדָּלָה מִצְוָה לִהְיוֹת עַל הַכּוֹס: (לא) וּמְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים. וְאֵינוֹ מְנִיחוֹ, (כח) ג[ג]וְרוֹאֶה בַּצִּפָּרְנַיִם ד[ד]וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאַחַר כָּךְ מַחֲזִיר הַיַּיִן לִימִינוֹ וְגוֹמֵר הַהַבְדָּלָה: ז (לב) כָּל בְּנֵי הַבַּיִת. וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת אֲפִלּוּ קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ שֶׁלֹּא שָׁמַע עַדַיִן הַבְדָּלָה וּבַאֲכִילָה יוּכַל לְהַבְדִּיל בִּשְׁבִילוֹ, (לד) אַף שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יָצָא כְּבָר יְדֵי חוֹבַת הַבְדָּלָה בְּבֵיתוֹ הַכְּנֶסֶת כְּגוֹן שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לָצֵאת, וְכֵן מִי שֶׁלֹּא שָׁמַע הַבְדָּלָה בְּבֵיתוֹ אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יָכוֹל לְהַבְדִּיל בִּשְׁבִילוֹ, (לה) ע[ע]נָשִׁים. כָּתַב הַלְּבוּשׁ (ס״ו) דְּהָאִידָּנָא (ל) מִסְתָּמָא מִתְפַּזְּרִין כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת שֶׁלֹּא לָצֵאת בַּהַבְדָּלָה שֶׁמַּבְדִּילִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁסּוֹמְכִין עַל הַבְּדָלָה שֶׁבַּבַּיִת, וְהָוֵי לְהוּ כְּלֹא הִבְדִּילוּ כְּלָל וְלֹא נָפִיק בָּהּ. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין סוֹמְכִין עַל הַהַבְדָּלָה שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמַבְדִּילִין בְּבָתֵּיהֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהוֹצִיא בְּנֵי בֵּיתָם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י)] בְּשֵׁם סְמַ״ע (חו״מ סי׳ רצא ס״ק כז)], וְכֵן רָאוּי לְכָל אָדָם לִנְהֹג. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י), אִם נִתְפַּזְּרוּ לָצֵאת בִּבְרָכַת הַבְּדָלָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְפַּזְּרוּ לִבְרָכַת פְּרִי הַגָּפֶן, מִכָּל מָקוֹם יָצָא יְדֵי הַבְּדָלָה, דִּבְרָכַת הַמַּבְדִּיל הוּא הָעִקָּר, (לו) אֶלָּא דְּאָסוּר לִטְעֹם מֵהַיַּיִן אֶלָּא אִם כֵּן יְכַוֵּן פְּרִי הַגָּפֶן: ח (לד) נָשִׁים חַיָּבוֹת. אַף עַל גַּב דְּהָוֵי מִצְוָה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, דִּבְדִינֵי שַׁבָּת אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁוִין דְּאִתְקַשׁ ׳זָכוֹר׳ לְ׳שָׁמוֹר׳ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵישׁ סִימָן רע״א (ס״ב), וְהַבְדָּלָה נָמֵי בְּכְלָל ׳זָכוֹר׳ הוּא לְמַאן דְּאָמַר הַבְדָּלָה דִּרַבָּנָן, (לז) דּוּמְיָא דְּקִדּוּשׁ תְּקָנוּהָ. וְהֵיֵשׁ מִי שֶׁחוֹלֵק לְאָחְזוּ בִּימִינוֹ בְּשָׁעַת הַבְּרָכָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ר״ו סָעִיף ד׳: (לז) וְהַיַּיִן בְּשִׂמְאל. לְאֲחֹז בִּימִינוֹ בְּשָׁעַת הַבְּרָכָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ר״ו סָעִיף ד׳: (לח) וּמְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים. וְאֵינוֹ מְנִיחוֹ אָז מִיָּדוֹ (כז) מִשּׁוּם דְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַבְדָּלָה מִצְוָה לִהְיוֹת עַל הַכּוֹס: (לא) וּמְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים. וְאֵינוֹ מְנִיחוֹ, (כח) ג[ג]וְרוֹאֶה בַּצִּפָּרְנַיִם ד[ד]וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאַחַר כָּךְ מַחֲזִיר הַיַּיִן לִימִינוֹ וְגוֹמֵר הַהַבְדָּלָה: ז (לב) כָּל בְּנֵי הַבַּיִת. וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת אֲפִלּוּ קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ שֶׁלֹּא שָׁמַע עַדַיִן הַבְדָּלָה וּבַאֲכִילָה יוּכַל לְהַבְדִּיל בִּשְׁבִילוֹ, (לד) אַף שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יָצָא כְּבָר יְדֵי חוֹבַת הַבְדָּלָה בְּבֵיתוֹ הַכְּנֶסֶת כְּגוֹן שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לָצֵאת, וְכֵן מִי שֶׁלֹּא שָׁמַע הַבְדָּלָה בְּבֵיתוֹ אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יָכוֹל לְהַבְדִּיל בִּשְׁבִילוֹ, (לה) ע[ע]נָשִׁים. כָּתַב הַלְּבוּשׁ (ס״ו) דְּהָאִידָּנָא (ל) מִסְתָּמָא מִתְפַּזְּרִין כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַבַּיִת שֶׁלֹּא לָצֵאת בַּהַבְדָּלָה שֶׁמַּבְדִּילִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּמַבְדִּילִין בְּבָתֵּיהֶם כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְהוֹצִיא בְּנֵי בֵּיתָם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י)] בְּשֵׁם סְמַ״ע (חו״מ סי׳ רצא ס״ק כז)], וְכֵן רָאוּי לְכָל אָדָם לִנְהֹג. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י), אִם נִתְפַּזְּרוּ לָצֵאת בִּבְרָכַת הַבְּדָלָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְפַּזְּרוּ לִבְרָכַת פְּרִי הַגָּפֶן, מִכָּל מָקוֹם יָצָא יְדֵי הַבְּדָלָה, דִּבְרָכַת הַמַּבְדִּיל הוּא הָעִקָּר, (לו) אֶלָּא דְּאָסוּר לִטְעֹם מֵהַיַּיִן אֶלָּא אִם כֵּן יְכַוֵּן פְּרִי הַגָּפֶן: ח (לד) נָשִׁים חַיָּבוֹת. אַף עַל גַּב דְּהָוֵי מִצְוָה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, דִּבְדִינֵי שַׁבָּת אִישׁ וְאִשָּׁה שָׁוִין דְּאִתְקַשׁ ׳זָכוֹר׳ לְ׳שָׁמוֹר׳ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרֵישׁ סִימָן רע״א (ס״ב), וְהַבְדָּלָה נָמֵי בְּכְלָל ׳זָכוֹר׳ הוּא לְמַאן דְּאָמַר הַבְדָּלָה דִּרַבָּנָן, (לז) דּוּמְיָא דְּקִדּוּשׁ תְּקָנוּהָ. וְהֵיֵשׁ מִי שֶׁחוֹלֵק לְמַאן דְּאָמַר הַבְדָּלָה דְּרַבָּנָן, (לז) דּוּמְיָא דְּקִדּוּשׁ תְּקָנוּהָ. וְהֵיֵשׁ מִי שֶׁחוֹלֵק

שַׁעַר הַצִּיּוּן

לִימִינוֹ, הֵינוּ לְאַחַר שֶׁבֵּרַךְ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ: ז (מג) פְּרִי מִגְדִּים (משׁ״ז סק״ה): (מד) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט): (מה) הַגְּרַ״ז (סי״ב): (מו) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יג): ה (מז) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ונר): (מח) טוּר: ו (מט) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יד): (נ) וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ דְּסוֹדְרוּ עַל הַכּוֹס: (נא) פְּרִי מִגְדִּים (משׁ״ז סק״י). וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ וּמְחַזִּיר הַיַּיִן לְיָמִין (נב) לְאַחַר שֶׁבֵּרַךְ עַל הַבְּשָׂמִים (נג) פְּרִי מִגְדִּים (משׁ״ז סק״ח): ח (נד) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ונר) לְדַעַת הָרַ״ן בְּסוֹף פֶּרֶק ג׳ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (ז: ד״ה אבל). ע (נה) רַבֵּנוּ יוֹנָה (הוֹרַ״ד בְּבֵ״י ד״ה ונר).

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ב) כתב שיש לְהַחְמִיר כְּאוֹתָם הַסּוֹבְרִים שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹס אֶחָד וּמַצְפֶּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כּוֹס יַמְתִּין עִם הָאֲכִילָה עַד לְמָחָר, אֲבָל אִם כֵּן הוּא אָדָם חָלָשׁ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְהִתְעַנּוֹת עַד שֶׁיִּבְיאוּ לוֹ כּוֹס לְמָחָר, אֲזַי יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל סְבָרָא הָרִאשׁוֹנָה לְהָקֵל בְּדִבְרֵי סוֹפְרִים. **ב]** וכתב בשו״ע הרב (סט״ו) שֶׁמִּכֹּל מָקוֹם לְאַחַר שֶׁגָּמַר הַהַבְדָּלָה יֵשׁ לוֹ לִישֵׁב וְלִשְׁתּוֹת הַכּוֹס, שֶׁאֵין לְתַלְמִיד חָכָם לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּעֲמִידָה. **ג]** ובשו״ע הרב (סט״ז) מִשְׁמַע שֶׁמִּבָּרֵךְ לִפְנֵי שְׁרוֹאֶה בְּצִפָּרְנַיִם, וְכֵן כָּתַב בְּהַדְיָא בְּסִידּוּרוֹ. **ד]** וְכֵן כָּתַב בשו״ע הרב (שם), אֲבָל בְּסִידּוּרוֹ כָּתַב שֶׁבִּשְׁעַת בְּרָכַת בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ צָרִיךְ לְאָחְזוֹ הַכּוֹס בִּימִינוֹ וְאח״כ יביט בציפורניים. ויחזור ויאחז הכוס בימינו בברכת הבדלה.

עון והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah